DYREKTORIUM ZGROMADZENIA CÓREK ŚWIĘTEGO FRANCISZKA SERAFICKIEGO

Tekst zatwierdzony przez X Kapitułę Generalną Zgromadzenia i uzupełniony przez Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego w związku z zatwierdzeniem Zgromadzenia na prawie papieskim

Sandomierz 2000

CZĘŚĆ PIERWSZA

ZGROMADZENIE CÓREK ŚW. FRANCISZKA SERAFICKIEGO I JEGO MIEJSCE W KOŚCIELE

Rozdział I

WIERNOŚĆ DUCHOWI ZGROMADZENIA

1. Zgromadzenie nasze, Córek św. Franciszka Serafickiego, z woli Ojca Założyciela - Błogosławionego Księdza Antoniego Rewery - poprzez przyjęcie duchowości i reguły, należy w Kościele do wielkiej rodziny franciszkańskiej. Dlatego też siostry mają obowiązek poznawać duchowość franciszkańską, według niej kształtować swego ducha oraz szerzyć jej idee w swoich środowiskach.

2. W naszym Zgromadzeniu powinien być zawsze żywy charyzmat Założyciela. Siostry są zobowiązane do znajomości tego charyzmatu, aby zgodnie z duchem i zamiarami Księdza Rewery wypełniać zlecone nam przez Kościół zadania.

3. W pracy apostolskiej będą siostry przybliżały Ludowi Bożemu postać Błogosławionego poprzez rozpowszechnianie Jego pism i urządzanie dni modlitw o rychłą kanonizację. Za wstawiennictwem Założyciela siostry będą prosiły Boga we własnych intencjach oraz w intencjach osób polecanych naszym modlitwom.

4. Każda poszczególna wspólnota jeden dzień w miesiącu poświęci w sposób szczególny osobie Ojca Założyciela. Jako lektura, powinny służyć tego dnia pisma Założyciela, konferencje do sióstr, albo opracowania i artykuły o Jego życiu i męczeństwie.

5. Zgromadzenie nasze nazywane popularnie „Siostry Fanciszkanki" nosi oficjalną nazwę „Córki św. Franciszka Serafickiego" i używa skrótu: CFS (polskiego) oraz CFSF (łacińskiego - Congregatio Filiae Sancti Francisci).

6. Nasz herb składa się z dwóch elementów: godła rodzin franciszkańskich (krzyż i skrzyżowane ręce Chrystusa i Franciszka) oraz otwartej księgi z widniejącym na niej hasłem Zgromadzenia - „Ku Bogu w bliźnim". Księga ta symbolizuje rodzaj naszego posługiwania. Całość jest umieszczona na tarczy.

7. Zgromadzenie nasze obchodzi uroczyście rocznice: powstania Zgromadzenia (1928) i męczeńskiej śmierci Założyciela (1942), aby przez powracanie do źródeł, umacniać tradycję i zachować dziedzictwo Zgromadzenia. Jubileusze te będą obchodzone zawsze w październiku.

8. Ducha Zgromadzenia wyrażają i strzegą przepisy zakonne, dlatego też siostry są zobowiązane do ich znajomości. Zaleca się zarówno wspólne, jak i indywidualne czytanie przepisów prawa własnego. Każda siostra przeczyta indywidualnie Regułę, Konstytucje i Dyrektorium dwa razy w roku. Natomiast wspólnie czytamy je w piątki całego roku, podczas dni skupienia i rekolekcji.

Rozdział II

ŚWIĘTA PATRONALNE ZGROMADZENIA

9. Zgromadzenie nasze, oprócz świąt kościelnych, świętuje szczególnie uroczyście: Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa i Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny oraz Świętych: Józefa i Franciszka, zgodnie z charakterem i tradycją Zgromadzenia.

10. Zbliżającą się Uroczystość zapowiada przełożona domu. Do obchodu święta przygotowujemy się przez nowennę lub triduum i wigilię.

11. Sposób obchodzenia uroczystości zależy od możliwości personalno-czasowych wspólnoty, z tym, że zaleca się w tym dniu: Eucharystię w intencji Zgromadzenia, całodzienną rekreację i obdarowywanie się drobnymi upominkami. Świętowanie powinno przyczyniać się do umocnienia chrześcijańskiej radości i siostrzanych więzi we wspólnocie.

Rozdział III

APOSTOLSTWO CÓREK ŚW. FRANCISZKA

12. Właściwe naszemu Zgromadzeniu dzieła apostolskie podejmujemy wspólnotowe. Każda siostra pełni je przez modlitwę, cierpienie, pracę i akty pokuty. Do pełnienia, określonych w Konstytucjach i zleconych przez przełożonych zadań wykorzystuje wszystkie siły i możliwości.

13. Do podejmowania dzieł Zgromadzenia przełożeni posyłają siostry solidnie do nich przygotowane, albowiem dobre przygotowanie ogólne i zawodowe, ułatwi siostrom pracę i kontakty apostolskie. Przełożone mają obowiązek troszczyć się o podnoszenie kwalifikacji sióstr, a każda siostra podejmować ciągłe samokształcenie.

14. Zgromadzenie nasze w wypełnianiu swej misji apostolskiej, współdziała z duszpasterstwem Kościoła lokalnego i stosuje odpowiednie środki, zgodnie z przeznaczeniem i zadaniami, jakie powierzył mu Kościół.

15. Siostry spełniające misję przekazywania słowa Bożego, katechizując dzieci, młodzież i dorosłych, winny mieć głęboko zakorzenioną świadomość znaczenia katechizacji i ewangelizacji w życiu chrześcijanina.

16. Siostry zakrystianki, dbające o czystość szat i paramentów liturgicznych oraz czystość i przyozdabianie świątyń, winny czynić to ze starannością i szacunkiem należnym miejscu świętemu i przedmiotom kultu religijnego. Winny pamiętać, że praca ich jest miła Chrystusowi i apostolska, gdyż ludzie chętniej modlą się w kościołach czystych i pięknie utrzymanych.

17. Siostry organistki, uświetniające Liturgię muzyką i śpiewem, winny studiować pilnie przepisy liturgiczne, zasady śpiewu i muzyki kościelnej. Niech też pamiętają, że od ich zaangażowania, przygotowania i pracy, zależy w dużej mierze piękno sprawowanych nabożeństw.

18. Siostry kancelistki, przez szlachetną i taktowną postawę, niech wykorzystują codzienny kontakt z wiernymi dla umocnienia ich w wierności Bogu i obowiązkom swego stanu.

19. Siostry zaangażowane w parafialną działalność dobroczynną i charytatywną, mające okazję służyć Bogu w bliźnich dotkniętych cierpieniem i doświadczeniami, niech pełnią swoje zadania z pełnym miłości poświęceniem.

20. Siostry, którym powierzona została praca w domach parafialnych, niech pamiętają, że ich posługa przyczynia się do skuteczniejszej pracy duszpasterskiej kapłanów.

21. Siostry podejmujące obsługę seminariów duchownych i domów rekolekcyjnych, tak własnych jak i diecezjalnych, niech pamiętają, że ich praca przyczynia się do pogłębiania życia duchowego wiernych. Świadectwo ich życia i ofiarna praca przyczyniają się do wzrostu duchowego dobra Ludu Bożego.

22. Tam, gdzie to możliwe, niech siostry podejmują współpracę ze Świecką Rodziną Franciszkańską. Współdziałanie to zależy od potrzeb danej kongregacji oraz możliwości personalnych wspólnoty i może mieć różnorakie formy. Zaleca się siostrom udział w opiece nad kongregacjami tercjarskimi, odwiedzanie chorych tercjarek, angażowanie tercjarzy w życie parafii, organizowanie dla nich rekolekcji oraz okolicznościowych spotkań.

23. Każda wspólnota powinna emanować franciszkańskimi ideałami. Idąc do Chrystusa ze św. Franciszkiem niech krzewi te idee w swoim środowisku przez propagowanie odpowiednich książek i czasopism.

24. Siostry apostołują także przez praktykowanie wynagradzających adoracji. Niech czynią to gorliwie i z głębokim nabożeństwem, pamiętając przy tym, że uczestniczą w żarliwości św. Ojca Franciszka.

25. Inne prace apostolskie przyjmuje Zgromadzenie wyjątkowo i tylko na wyraźne wezwanie Hierarchii Kościoła.

26. W wyborze prac należy kierować się przede wszystkim potrzebami apostolskimi mając na uwadze cele pierwotne Zgromadzenia i ich dostosowanie do „znaków czasu".

27. Warunki zatrudniania sióstr w instytucjach kościelnych i innych placówkach powinna regulować umowa o pracę zawarta pomiędzy przedstawicielem instytucji i Przełożoną generalną. Umowę taką należy aktualizować i sprawdzać jej wykonywanie, szczególnie podczas wizytacji generalnej i w przypadku zmiany obowiązujących przepisów.

28. W pracy należy stosować takie środki, jakie w określonym czasie i miejscu są najodpowiedniejsze, ale zawsze godziwe. W korzystaniu z masmediów niech zachowają siostry roztropność i konieczne rozeznanie. Zachowując umiar, korzystają siostry swobodnie z prasy katolickiej, radia i telewizji. Na oglądanie programów telewizyjnych w ciągu dnia (z wyjątkiem dni świątecznych) oraz włączenie video powinny uzyskać pozwolenie przełożonej. Postulantki i nowicjuszki korzystają z tych środków zawsze za wiedzą ich mistrzyni. Na życzenie wspólnoty, można - ze względu na ważną audycję radiową, bądź telewizyjną - przesunąć czas modlitwy, czy też innego ćwiczenia wspólnego.

29. Oddziaływaniem apostolskim sióstr objęte są również ich rodziny. Siostry przez modlitwę, korespondencję i odwiedziny, powinny rozbudzać i podtrzymywać w swoich rodzinach ducha wiary i pobożności.

30. Wyraz apostolstwu powinny dawać również domy Zgromadzenia. Niech więc panuje w nich serdeczna gościnność. Wolność i godność osoby ludzkiej wymaga, aby siostry do każdego człowieka odnosiły się życzliwie i z należytym szacunkiem zachowując przy tym roztropną, i zgodną ze stylem życia zakonnego, postawę.

31. W sprawach odnoszących się do życia zakonnego i prac domowych siostry są zależne od przełożonej. Natomiast w pracach wykonywanych poza domem, albo na wydzielonym odcinku w domu, podlegają osobom odpowiedzialnym za daną instytucję, bądź dany dział pracy.

32. Działalność apostolska, aby była owocną, powinna wypływać zawsze z głębokiego zjednoczenia z Bogiem. Dlatego też siostry, pełniąc sumiennie zlecone im zadania, niech starają się tak je układać, by miały czas na modlitwę i kontemplację. Przełożone natomiast niech czuwają, by siostry nie ulegały pokusie lenistwa, ale też nie były przeciążone pracą.

CZĘŚĆ DRUGA

ŚRODKI UŚWIĘCENIA

Rozdział I

RADY EWANGELICZNE

33. Nie zapominając o nadprzyrodzonych pomocach w zachowaniu czystości, którymi są Sakramenty Pokuty i Eucharystii, korzystanie z kierownictwa duchowego oraz pielęgnowanie ducha modlitwy, pokuty i umartwienia, niech siostry doceniają środki naturalne warunkujące rozwój daru czystości.

34. Pełnemu zrozumieniu i wiernemu zachowaniu poświęconej Bogu czystości przyczynia się zdrowie psychiczne i fizyczne. Niech siostry chętnie korzystają z pouczeń i wskazówek w tym przedmiocie, dbają o właściwy odpoczynek i wystarczającą ilość snu; niech wystrzegają się bezczynności i lenistwa oraz nieodpowiednich lektur.

35. Strzeżeniu zakonnej czystości i pielęgnowaniu jej sprzyja zdrowa atmosfera i siostrzana miłość we wspólnocie oraz właściwy stosunek do osób spoza Zgromadzenia. Stąd też siostry do siebie nawzajem i do innych osób, a zwłaszcza do mężczyzn, niech odnoszą się z należytym szacunkiem i poczuciem osobistej godności.

36. Niech siostry pamiętają, że wszelka niewierność w dziedzinie czystości, godzi w owocność ich apostołowania i wywołuje zgorszenie wśród wiernych. Powinny więc siostry unikać wszelkich okazji przeciwnych czystości, a oprócz czuwania nad zmysłami i uczuciami, radośnie i rzetelnie przykładać się do pracy, która roztropnie podejmowana sprzyja zdrowiu duszy i ciała.

37. Za zachowywanie cnoty czystości przez poszczególne siostry odpowiedzialne są też przełożone. Dlatego Przełożona generalna będzie zwracać uwagę, aby do ślubów były dopuszczane tylko kandydatki z koniecznymi dyspozycjami. W okresie formacji należy czuwać nad wyrabianiem dojrzałości psychicznej i uczuciowej, pouczać o pozytywnych i nadprzyrodzonych właściwościach tej cnoty, wskazywać na środki służące jej pielęgnowaniu oraz niebezpieczeństwa, jakie grożą we współczesnym świecie. Podczas wizytacji kanonicznej należy zbadać, czy atmosfera domu i warunki, w jakich siostry mieszkają i pracują, sprzyja zachowaniu czystości.

38. Ubóstwo ewangeliczne nie jest samym tylko doświadczaniem braków i niedostatków, lecz ich świadomym wyborem i akceptacją płynącą z miłości ubogiego Chrystusa.

39. Ubóstwo Córek św. Franciszka, aby było czytelnym znakiem dla współczesnego człowieka powinno być: szczere - tak, aby siostry były w życiu naprawdę ubogie, by zasoby, którymi rozporządzają służyły sprawie Bożej, a nie osobistej wygodzie; usilne - tak, aby przez wysiłek spełniania obowiązków upodabniały się do świata pracy; przepojone miłością - tak, aby siebie i to, co mają szczodrze oddawały na służbę bliźnim; hojne - tak, aby chętnie spieszyły z pomocą uboższym wspólnotom, wspierały dzieła apostolskie i ubogich bliźnich.

40. Niech siostry nie lekceważą zakonnego obowiązku zależności od przełożonych w dysponowaniu dobrami materialnymi w dużych i małych sprawach. Niech wielkodusznie rezygnują z osobistej zapobiegliwości w zaopatrywaniu swych materialnych potrzeb oraz umiarkowanie przedkładają swoje prośby przełożonym.

41. Przełożone zaś, spełniając w imieniu Opatrzności Bożej obowiązek pieczy o doczesne dobro podwładnych, niech zabiegają gorliwie o dostarczenie siostrom niezbędnych środków do życia i pracy.

42. Wszystkie siostry powinny szanować rzeczy i urządzenia przeznaczone do użytku osobistego i wspólnego. Żeby oszczędzić czas i lepiej wypełnić powierzone zadania mogą siostry korzystać z nowoczesnych wynalazków techniki. Celem utrzymania ducha rodzinnego i wyrabiania poczucia odpowiedzialności wśród członkiń wspólnoty domowej, drobne rzeczy codziennego użytku będą pozostawione w odpowiednim miejscu, by siostry - bez proszenia przełożonej - mogły z nich korzystać.

43. Przy przechodzeniu na nową placówkę siostry nie powinny zostawiać w opuszczanym domu rzeczy osobistego użytku, szczególnie już zużytych. Niech też pamiętają, że należy zostawić porządek w pomieszczeniach, które zajmowały oraz w tych, którymi opiekowały się z racji obowiązków spełnianych w tym domu.

44. Siostry nie mogą bez pozwolenia przełożonych dysponować żadną sumą pieniędzy. Mają też obowiązek dokładnego rozliczania się z pieniędzy, które otrzymały na określone wydatki. Z pieniędzy, którymi dysponują z polecenia pracodawcy, rozliczają się przed nim, a przechowują je za wiedzą przełożonej. Siostry zgłaszają przełożonej otrzymane upominki, informują skąd i na jaką okazję otrzymały.

45. Okolicznościowo, z racji wyjazdu do rodziny, na wakacje, wycieczkę, czy z innej jeszcze okazji, przełożona może dać siostrze pewną kwotę pieniędzy, z której siostra przynajmniej ogólnie powinna się rozliczyć.

46. Zgodnie ze zwyczajem ogólnie przyjętym siostry mogą darować i przyjmować drobne upominki (dewocjonalia, obrazki, słodycze itp.). Przełożona w porozumieniu z siostrami powinna okazywać wdzięczność wobec dobroczyńców wspólnoty i poszczególnych sióstr. Jałmużny udziela się zawsze w imieniu całej wspólnoty.

47. Wyrazem duchowej jedności sióstr jest także pomoc materialna świadczona przez poszczególne domy na rzecz całego Zgromadzenia. Albowiem rozwój dzieł apostolskich, utrzymanie nowicjatu, kształcenie sióstr oraz leczenie i opieka nad siostrami niezdolnymi do pracy, a także remonty, budowy i inne inwestycje oraz potrzeby Zgromadzenia, powinny być wspólną troską wszystkich sióstr.

48. Posłuszeństwo zakonne jest szczególną formą udziału w tajemnicy uległości Chrystusowej. Jezus powierzający się Ojcu z pełnym zaufaniem we wszystkim, co Go spotkało, niech będzie wzorem dla Córek św. Franciszka w ich ufnym powierzeniu się przełożonym. Niech, więc chętnie z nimi współpracują i oddają się im do dyspozycji, aby te owocnie nimi kierowały w dążeniu do świętości i spełnianiu zadań właściwych Zgromadzeniu według wskazań Konstytucji.

49. Wyrazem pełnego oddania się Bogu, który wszystkim kieruje niech będzie uległość sióstr podwładnych wobec przełożonych każdego stopnia oraz gotowość podjęcia każdej pracy, bez względu na miejsce, osoby, czy zespół osób, które wyznaczy im przez przełożonych wola Boża. Siostrom nie wolno samowolnie podejmować żadnych prac, ani też opuszczać placówek i rezygnować z wykonywania powierzonych im obowiązków.

50. Przedmiotem ślubu posłuszeństwa są polecenia przełożonych wydane siostrze z zamiarem zobowiązania jej na mocy ślubu. W imię posłuszeństwa przełożone mogą rozkazywać jedynie z ważnych powodów i z dużą roztropnością. Przełożone domowe niech wstrzymują się od wydawania takich poleceń. Formalny rozkaz na mocy ślubu powinien być wydany na piśmie lub w obecności przynajmniej dwóch świadków.

51. W duchu umiłowania woli Bożej niech siostry wyrabiają w sobie ducha radosnej uległości i gotowość podporządkowania się. W tym też duchu powinny chętnie wypełniać nie tylko polecenia, ale życzenia, prośby i rady przełożonych. Niech też siostry ufnie przedstawiają przełożonym swoje propozycje i spostrzeżenia. Niech pamiętają jednak, że ostateczna decyzja należy zawsze do przełożonych.

52. Pielęgnując w sobie ducha posłuszeństwa niech siostry proszą swoje przełożone o pozwolenia. Z wyjątkiem tych, o które należy prosić Przełożoną generalną, pozwoleń udziela przełożona domowa.

53. Z reguły siostrom nie wolno pomijać niższych przełożonych udając się bezpośrednio do wyższych. Z zachowaniem jednak kompetencji i roztropności wolno odwoływać się od polecenia przełożonej domowej do Przełożonej generalnej, ale tylko w sprawach szczególnie ważnych i po rozważeniu sprawy przed Bogiem.

Rozdział II

ŻYCIE WE WSPÓLNOCIE

54. Świadome tego, że wspólnota zakonna jest wielkim dobrem, jako oparcie i pomoc tak w pracy wewnętrznej, jak i w działalności apostolskiej, siostry niech

przyczyniają się gorliwie do jej budowania i troskliwie strzegą j ej integralności. Zwłaszcza przełożone mają obowiązek dołożenia wszelkich starań, by w ich postawie i działaniu ujawniała się miłość do Zgromadzenia i poszczególnych sióstr, której źródłem jest duch Jezusowy.

55. Znaki zewnętrzne wyrażające się w zasadach życia przyjętych przez wspólnotę potwierdzają ducha jedności wewnętrznej, a są nimi: celowy porządek zajęć, uregulowany tryb modlitwy, właściwy rytm pracy i odpoczynku, ustalone normy ciszy, skupienia i kontaktów ze światem.

56. Porządek pierwszeństwa we wspólnocie Córek św. Franciszka ustala się według czasu pierwszej profesji, z uwzględnieniem sprawowanych urzędów. Siostry, które sprawowały jakieś urzędy w Zgromadzeniu, po ich ukończeniu, wracają na pierwotne miejsce we wspólnocie nie zatrzymując żadnego tytułu, ani przywileju.

57. Siłą jednoczącą wspólnotę jest miłość bliźniego, czyli siostrzane obcowanie wszystkich wypływające z miłości Boga. Wzajemne kontakty sióstr powinna więc cechować szczera życzliwość, cierpliwość, wyrozumiałość, tolerancja, kultura bycia i duch ofiary. Siostry młodsze niech okazują starszym pełną szacunku miłość, chętnie służą pomocą i korzystają z ich doświadczenia. Siostry starsze zaś niech dają młodszym dobry przykład, podtrzymują ich zdrowe inicjatywy i utwierdzają je w radosnej służbie Bogu w bliźnich.

58. Uczestnictwo każdej siostry w życiu wspólnotowym powinno być nie tylko ofiarne i serdeczne, ale i odpowiedzialne. Niech przełożone, a także wszystkie siostry, z miłością i łagodnością wypełniają zalecaną przez św. Ojca Franciszka, ewangeliczną praktykę siostrzanego upominania. Udzielanie oraz chętne przyjmowanie upomnień i rad niech traktują siostry jako pomoc w dążeniu do doskonałości.

59. Każda wspólnota domowa powinna prowadzić życie wspólnotowe według ustalonego Regulaminu dnia, który powinien uwzględniać czas wspólnych modlitw, posiłków, rekreacji i odpoczynku. Regulamin dnia opracowuje przełożona domu z siostrami w zależności od miejscowych warunków i potrzeb i przedkłada go do zatwierdzenia Przełożonej generalnej. Można ustalić inny porządek na niedziele i dni świąteczne oraz wprowadzić innowacje sezonowe (lato, zima). Przełożona nie powinna wprowadzać na stałe praktyk nie objętych regulaminem.

60. Jeżeli istnieje taka konieczność, a warunki na to pozwalają, można wprowadzić inny porządek dzienny dla pewnej grupy sióstr. Jeżeli siostra z powodu pracy, którą wykonuje nie może zachowywać regulaminu dnia danej wspólnoty, to obowiązuje ją własny rozkład zajęć uzgodniony z przełożoną.

61. We wszystkich domach Zgromadzenia powinna panować atmosfera sprzyjająca życiu wspólnemu, modlitwie i pracy. Siostry, przestrzegając wewnętrznego skupienia, unikać będą wszelkiego hałasu i głośnych rozmów w ciągu dnia oraz wiernie zachowają milczenie ścisłe, które obowiązuje w naszych wspólnotach od

komplety do modlitw porannych i jedną godzinę w ciągu dnia (14.00 - 15.00) oraz podczas dni skupienia i rekolekcji. Milczenie obowiązuje stale w wyznaczonych miejscach domu, a przede wszystkim w kaplicy i na korytarzach. Godzina milczenia kanonicznego nie obowiązuje w dni, w które przewidziana jest całodzienna rekreacja.

62. W rekreacji jako jednym z przejawów wspólnotowego życia niech siostry chętnie i czynnie uczestniczą tak, by była ona psychicznym i duchowym odprężeniem po pracy oraz przyczyniała się do pogłębiania radości i siostrzanej przyjaźni. W czasie określonym regulaminem dnia, z wyjątkiem dni pokutnych, niech siostry codziennie uczestniczą w rekreacji. W niedziele i uroczystości kościelne, a także uroczystości i święta patronalne Zgromadzenia zalecana jest rekreacja całodzienna. Również z okazji imienin i jubileuszy sióstr oraz większych zjazdów mogą siostry swobodnie w ciągu dnia dawać wyraz wspólnie przeżywanej radości. Rekreacja w te dni powinna być odpowiednio urozmaicona.

63. Rodzinną jedność sióstr powinny wyrażać również posiłki. Dlatego też, w miarę możliwości, będą spożywane wspólnie w refektarzu. Posiłki powinny być - z uwzględnieniem potrzeb sióstr chorych i przebywających na zleconej przez lekarza diecie -jednakowe dla wszystkich.

64. Przy wspólnych posiłkach używają siostry formuł modlitewnych znajdujących się w Modlitewniku, dodając na zakończenie: „Jezu zasiądź pośród nas"; Odp. „I bądź naszym gościem", natomiast w innych okolicznościach będą postępowały zgodnie ze zwyczajami przyjętymi wśród katolików. Modlitwie w refektarzu przewodniczy przełożona, a w razie jej nieobecności siostra najstarsza powołaniem. W większych wspólnotach, podczas obiadu -z wyjątkiem niedziel i świąt - można czytać książki, prasę katolicką, bądź inne opracowania o treści religijnej.

65. Imieniny i jubileusze profesji zakonnej są osobistym świętem każdej siostry. Niech więc współsiostry okazują uroczystującej życzliwość i siostrzaną miłość przez modlitwy w jej intencji, życzenia, gratulacje, aby korzystając z tych sposobności umacniały się więzi siostrzane we wspólnocie. Zgodnie z przyjętym zwyczajem przełożone poszczególnych domów składają siostrom życzenia, a wszystkie siostry pamiętają o uroczystującej w swoich modlitwach. Można też przy tej okazji obdarowywać się drobnymi upominkami.

66. Uroczystości Zgromadzenia, niedziele i święta roku liturgicznego mają być dla sióstr dniami modlitwy, głębszych przeżyć religijnych, duchowej radości oraz odpoczynku po pracy. Regulamin tych dni powinien być odmienny od regulaminu dni powszednich. Można też w te dni wprowadzić dowolny program dnia jednakże pod warunkiem, że wszystkie ćwiczenia duchowne będą wypełnione indywidualnie.

67. Zgodnie z nakazem Konstytucji, niech siostry pamiętają o miejscach w domu, które są zastrzeżone tylko dla członkiń Zgromadzenia. Klauzurą w każdym domu objęte są pokoje sióstr, przyległe do nich korytarze i pomieszczenia sanitarne oraz inne konieczne miejsca. Do klauzury mogą wchodzić: kapłan udzielający sakramentów, lekarz, robotnik lub ktoś do wykonania koniecznej pomocy, siostry

ha-bitowe innego Zgromadzenia, rodzina lub inne bliskie osoby odwiedzające ciężko chorą siostrę. Dla słusznej przyczyny, przełożona domu może zezwolić na wejście do klauzury innym osobom czuwając jednak, by to nie stało się przyczyną zgorszenia.

68. Siostry wychodzą z domu za wiedzą przełożonej zgłaszając wyjście w czasie dogodnym dla proszącej i przełożonej. Wskazane jest również -w sposób przyjęty w danej wspólnocie - informowanie o wyjściu, miejscu pobytu i powrocie do domu. Siostrze wychodzącej z domu wieczorem lub w nocy powinna zawsze towarzyszyć druga siostra. Również siostrze wychodzącej do urzędu lub lekarza może towarzyszyć druga siostra.

69. Korespondencja sióstr, tak co do treści, jak i ilości, powinna charakteryzować się roztropnością i zakonną powagą. Nad korespondencją sióstr w okresie formacji czuwają mistrzynie poszczególnych etapów formacji lub przełożona domu. Mogą one przeglądać listy tych sióstr pamiętając jednak o zachowaniu dyskrecji oraz szacunku dla godności i uczuć ludzkich. Profeski wieczyste mogą swobodnie przyjmować i wysyłać listy. Każdy list rozpoczynamy franciszkańskim: „Pokój i dobro". Korespondencję odbiera i przekazuje adresatkom przełożona domu.

70. Wszystkie siostry mogą swobodnie wysyłać listy nie podlegające kontroli do Stolicy Apostolskiej i Jej legata w kraju, biskupa diecezjalnego, Przełożonej generalnej, mistrzyni nowicjatu i junioratu oraz do aktualnej przełożonej domu. Od tych osób mogą też otrzymywać listy nie podlegające kontroli.

71. Siostry roztropnie korzystają z połączeń telefonicznych. Na rozmowy prywatne i zamiejscowe zawsze proszą o pozwolenie przełożoną domu. Niech też pamiętają, że telefon służy szybkiemu przekazowi koniecznych informacji i nie należy przedłużać niepotrzebnie rozmów telefonicznych.

72. Każdego roku wszystkie siostry, korzystać będą z urlopu wypoczynkowego. Miejsce i czas urlopu uzgodni każda siostra ze swoją przełożoną, uwzględniając przy tym wytyczne podjęte na zjeździe przełożonych domowych oraz możliwości i potrzeby miejscowej wspólnoty.

73. Ponadto przysługuje siostrom 7 dni w roku (łącznie z podróżą) na odwiedzenie rodziny. Mogą też siostry wyjechać do rodziców chorych i starszych, gdy zajdzie konieczność pomocy lub krótkotrwałej opieki. Na ten wyjazd, i inne z ważnej przyczyny, pozwala przełożona miejscowa, która w wątpliwości może skontaktować się z Przełożoną generalną. Możliwość wyjazdu na pielgrzymkę, bądź wycieczkę zagraniczną oraz urlopy zdrowotne, kurację do miejscowości uzdrowiskowych itp. zawsze trzeba uzgadniać z Przełożoną generalną.

74. Mogą siostry również brać udział w prymicjach krewnych i przyjaciół; w uroczystości I Komunii świętej rodzeństwa, dzieci rodzeństwa i chrześniaków; w uroczystości zaślubin i przyjęciu weselnym rodzeństwa oraz w jubileuszach

małżeństwa rodziców. Przełożona może jeszcze zezwolić na wzięcie udziału w innych ważnych uroczystościach rodzinnych.

75. Wszystkie kontakty sióstr z krewnymi i znajomymi powinny być nacechowane prostotą i naturalnością. Niech siostry unikają obojętności, przesady i dziwactwa, a opanowaniem i skromnością budują tych, z którymi się spotykają. Przejeżdżając przez miejscowość, w której mieszkają krewni, siostry mogą ich odwiedzić.

76. Celem pogłębienia siostrzanej miłości we wspólnocie, przełożone będą dzieliły się z siostrami radościami i troskami domu. W miejscowości, gdzie Zgromadzenie ma dom lub placówkę niech korzystają siostry z gościnności współsióstr. Wspólnota powinna specjalnie zatroszczyć się o siostry przyjeżdżające z innych domów dla załatwienia spraw, odpoczynku, czy w związku ze studiami. Wszystkie siostry niech serdecznie witają przybywającą. Siostrę korzystającą z gościny obowiązuje regulamin wspólnoty, w której czasowo przebywa.

77. Otwarcie Córek św. Franciszka na drugiego człowieka niech znajduje swój wyraz między innymi w szlachetnej, chrześcijańskiej gościnności. Bez wiedzy przełożonej siostry nie powinny zapraszać gości, ale gdy przybędzie gość, który się nie zapowiadał należy go przyjąć i życzliwie ugościć. Przełożone niech zadbają, aby zawsze było czym podjąć przybywających do domu gości.

78. Strój zakonny jest znakiem naszej konsekracji, świadectwem ubóstwa i franciszkańskiego ducha wspólnoty. Do ubioru zakonnego Córek św. Franciszka należy: czarna długa suknia, czarny welon z białą, 3. centymetrową wypustką załamaną od góry i biały franciszkański pasek z 5. węzłami, które symbolizują nasze zobowiązania i duchowość Zgromadzenia. Można nadto nosić przy pasku różaniec, albo koronkę franciszkańską. Na czas letnich upałów można używać sukni i welonu koloru beżowego.

79. Profeski wieczyste noszą ponadto krzyż „San Damiano" i srebrną obrączkę. Nowicjuszki używają podobnego stroju z tym, że noszą biały welonik (tej samej formy, lecz bez wypustki) i zwykły pasek. Profeski czasowe ubierają czarne welony i paski franciszkańskie. Postulantki natomiast używają skromnego stroju świeckiego. Bielizna i obuwie sióstr powinny odpowiadać zakonnej prostocie. W okresie letnim mogą siostry ubierać obuwie na bosą nogę.

80. Strojeni roboczym sióstr jest czarny, albo szary długi fartuch i biały welonik, albo biała chustka przy wykonywaniu niektórych prac (np. w pralni, w ogrodzie). Mogą siostry używać do pracy zwykłych pasków. Samowolne wprowadzanie zmian w stroju jest niedopuszczalne.

81. Na używanie stroju świeckiego może zezwolić każdorazowo Przełożona generalna dla słusznej przyczyny. Celem uzyskania takiego zezwolenia siostra składa prośbę na piśmie przytaczając odpowiednie uzasadnienie. Przełożona generalna może dołączyć do zezwolenia warunki, pod jakimi takiegoż udziela.

82. Całemu Zgromadzeniu i poszczególnym siostrom niech towarzyszy troska o współsiostry spracowane i chore, a także o te, które odeszły już do Pana. Serdeczna pamięć o tych siostrach i delikatna miłość względem każdej z nich niech będą wyrazem siostrzanej jedności i przejawem wdzięczności za wszelkie dobro, a także czynnikiem wzajemnego zbudowania.

83. Żadna wspólnota domowa nie może uchylać się od świadczeń wobec tych sióstr w postaci modlitw i ofiar, a także różnorakich usług. Same zaś chore i sterane życiem Córki św. Franciszka winny być przekonane, że wkład cierpień i przykład pogody ducha, jaki dadzą współsiostrom jest darem najwyższej wagi, jaki mogą dać tak Kościołowi jak i Zgromadzeniu.

84. W większych wspólnotach należy wyznaczyć odpowiednią siostrę, posiadającą predyspozycje i fachowe przygotowanie, która będzie świadczyła chorym potrzebne usługi. Wskazane jest też wydzielenie osobnych pomieszczeń dla podeszłych w latach i cierpiących na przewlekłe niedomagania sióstr zapewniając im ciszę i odpowiednie do potrzeb warunki.

85. Chora siostra powinna swobodnie powiedzieć przełożonej, albo opiekunce o swoich dolegliwościach i zastosować się do ich poleceń. Gdy zajdzie potrzeba należy skorzystać z pomocy lekarskiej.

86. Przełożona domu, bądź siostra, której zlecono opiekę nad chorymi, z największą troską niech stara się zapewnić chorym siostrom pomoc duchową. Przełożona poleca chore siostry modlitwom współ-sióstr i zadba, aby mogły często przystępować do sakramentów świętych i słuchać konferencji ascetycznych. Gdy choroba jest ciężka, postara się, aby siostra przyjęła sakrament chorych.

87. Współsiostry niech chętnie, radośnie i z miłością, odwiedzają chore starając się jednocześnie, aby te wizyty nie były dla nich zbyt uciążliwe. Przełożona, jeśli uzna za słuszne, może zwolnić chore siostry ze wspólnych ćwiczeń duchownych.

88. Obecne w domu siostry zbiorą się przy łóżku konającej, by wspomagać j ą modlitwami. Należy też zapalić gromnicę i dać jej do ucałowania krzyż. Od chwili śmierci aż do pogrzebu, jak przystało na dom żałoby, zachowają siostry należną powagę i większe skupienie. Zmarłą należy ubrać w strój zakonny.

89. Przełożona domu powinna niezwłocznie powiadomić o zgonie siostry Przełożoną generalną oraz najbliższą rodzinę zmarłej. Wszystkie domy Zgromadzenia powiadamia Przełożona generalna. Córki św. Franciszka zjednoczą się w modlitwie za zmarłą współsiostrę i w miarę możliwości wezmą udział w pogrzebie.

90. Po śmierci siostry należy sporządzić krótki opis jej życia i działalności dołączając go do akt personalnych w Archiwum Zgromadzenia. Miejsce zmarłej w refektarzu należy zaznaczyć przez położenie krzyżyka i przez miesiąc dawać obiad ubogiemu.

91. W miarę możliwości siostry powinny uczestniczyć w obrzędach pogrzebowych zmarłych rodziców sióstr. Przełożona siostry, której zmarł rodzic powiadamia Dom generalny informując jednocześnie o czasie i miejscu pogrzebu oraz zaznaczy, które domy Zgromadzenia już powiadomiła. Natomiast pozostałe domy i siostry powiadamia Sekretarka generalna. Siostrę i pogrążoną w żałobie rodzinę otoczą siostry współczuciem i modlitwą. Przełożona domu zadba, aby została odprawiona Msza Święta i inne modlitwy za zmarłych.

92. Najcenniejszym zaś spoiwem życia wspólnego i braterstwa wspólnoty jest Eucharystia, albowiem wspólne przeżywanie Liturgii aktualizuje spotkanie wszystkich z Chrystusem i w Chrystusie. Niech więc siostry w duchu wiary oraz jednoczącego poświęcenia Bogu i tej samej sprawie radośnie gromadzą się na wspólną Mszę Świętą, starając się, aby była zawsze centrum życia wspólnoty.

Rozdział III

ŻYCIE MODLITWY

93. Codzienne przeżywanie Eucharystii, niech stanowi dla sióstr najważniejszy akt dnia. Trzeba, aby Córki św. Franciszka wiodły życie naprawdę uduchowione i pamiętały, że pierwszym zadaniem ich pracy wewnętrznej Jest przemiana człowieka światowego w ucznia Chrystusa.

94. Przełożona generalna będzie się starać o założenie kaplicy w każdym nowo erygowanym domu zakonnym. Obecność Jezusa w Eucharystii niech skłania siostry do gorliwej modlitwy i składania Chrystusowi w ofierze wszystkich swoich prac, radości, trudów i doświadczeń.

95. Niech siostry nie zaniedbują umartwienia i wyrzeczeń, które to przygotowują do modlitwy i obcowania z Bogiem. Niech siostry ustawicznie oczyszczają się z nieuporządkowanych uczuć i skłonności, aby tym bardziej stawać się podatnymi na przyjmowanie światła Bożego i łaski. Ten ciągły zwrot serca ku Miłosiernemu Bogu doznaje podtrzymania przez regularne przystępowanie do sakramentu pokuty.

96. Przynajmniej raz na dwa tygodnie będą siostry przystępowały do spowiedzi świętej. Powinny mieć stałych spowiedników, gdyż to zapewnia większą pomoc w systematycznej pracy nad sobą. Spowiednikom sióstr należy udostępniać prawo wewnętrzne Zgromadzenia, by mogli kształtować ich sumienia według ideałów życia Córek św. Franciszka.

97. Dla dostąpienia obfitszych łask Bożych niech siostry korzystają z sakramentaliów. Modlitwy, poświęcenia i błogosławieństwa Kościoła, przyjmowane z wiarą, uświęcają różne okoliczności życia i przyczyniają się do ożywienia ducha modlitwy i pobożności.

98. Ze względu na charakter posłannictwa, Córki św. Franciszka uczestniczą w życiu modlitewnym parafii. Mogą siostry czynnie uczestniczyć w nabożeństwach,

odpustach i innych uroczystościach parafialnych. Przełożona miejscowa może wówczas zwolnić siostry z niektórych ćwiczeń życia wspólnotowego.

99. Adoracja Chrystusa w Najświętszym Sakramencie służy pełniejszemu zjednoczeniu się z Nim. Ojciec Założyciel, gorliwy czciciel Eucharystii, zachęcał siostry do częstego łączenia się z Jezusem w Komunii świętej duchowej. Niech przeto siostry często przyjmują tę Komunię, a zwłaszcza przy nawiedzaniu Najświętszego Sakramentu.

100. Siostry obowiązuje wspólne odmawianie modlitwy brewiarzowej i o ile jest to możliwie, zgodnie z porą dnia, w godzinach oznaczonych w regulaminie. Oprócz Kalendarza Liturgicznego danej diecezji, niech siostry posługują się Dodatkiem Franciszkańskim do Liturgii Godzin, by móc uwzględnić wspomnienia obowiązkowe, święta i uroczystości Świętych franciszkańskich. Jedynie w poszczególnych przypadkach i dla słusznych powodów mogą siostry zastąpić liturgiczną modlitwę dnia jedną częścią różańca.

101. Życie modlitwy Córki św. Franciszka nie może ograniczać się tylko do udziału w liturgii, dlatego siostry są obowiązane do wypełniania wszystkich praktyk modlitewnych przyjętych w Zgromadzeniu, a także każdego dnia przeznaczać odpowiednią ilość czasu na modlitwę indywidualną.

102. Objawione słowo Boże stanowi czyste i niewyczerpane źródło życia duchowego i modlitwy. Jednakże staje się ono słowem zbawczym tylko wtedy, gdy słuchamy Go w usposobieniu całkowitej uległości wobec przemawiającego Boga i skruchy serca prowadzącej do nawrócenia. W tym dialogu z Bogiem, Córki św. Franciszka będą dowiadywały się, jaką drogą Pan chce je prowadzić, do jakich wyborów przynagla i na jakie drogi doskonałości wzywa. Niech dokładają starań, by modlitwa, rozmyślanie, medytacja i czytania duchowne owocowały wzrostem wiary, nadziei i miłości oraz uzdalniały je do coraz skuteczniejszego szukania Boga.

103. Każda siostra poświęci codziennie pół godziny na medytację i pół godziny na czytanie duchowne. Tylko wyjątkowo i w poszczególnych przypadkach może być ono skrócone. Wysłuchanie konferencji religijnej zwalnia siostrę z czytania. Oprócz Pisma Świętego, dokumentów Nauczycielskiego Urzędu Kościoła i dzieł ascetycznych niech też siostry czytają opracowania z zakresu teologii życia konsekrowanego, mariologii i duchowości franciszkańskiej, prawo wewnętrzne Zgromadzenia oraz opracowania związane z Ojcem Założycielem i Zgromadzeniem.

104. Najświętsza Maryja Panna jest wzorem i oparciem dla każdego rodzaju życia konsekrowanego; niech przeto siostry - przez modlitwę różańcową, a także Koronkę do 7. radości Matki Bożej -mają do Niej specjalne nabożeństwo. Codziennie odmówią siostry część różańca z rozważaniem tajemnic oraz Litanię Loretańską.

105. Zgromadzenie nasze z woli Ojca Założyciela przyjęło duchowość pasyjną, a więc jest nam właściwy kult Krzyża i Chrystusowej Męki. Stąd też we wszystkie piątki roku (z wyjątkiem uroczystości, oktawy Bożego Narodzenia i Wielkanocy) będą

siostry odprawiały nabożeństwo Drogi Krzyżowej. Natomiast w Okresie Wielkiego Postu - codziennie odprawią Drogę Krzyżową, albo inne nabożeństwo pasyjne. Nadto przed każdym pierwszym piątkiem miesiąca odprawiamy Triduum (Litanię do Najświętszego Serca Pana Jezusa), a po pierwszopiątkowej Mszy świętej - akt poświęcenia Zgromadzenia Boskiemu Sercu Jezusa. Wszystkie obowiązujące modlitwy wspólne powinny być umieszczone w Modlitewniku Córek św. Franciszka.

106. Niech siostry ustawicznie pamiętają na obecność Boga i często zwracając ku Niemu swoje myśli praktykują codzienny rachunek sumienia. Częsty bowiem rachunek sumienia jest nieodzownym elementem rozwoju osobowości zakonnej, postępu duchowego i samodyscypliny. Codzienny rachunek sumienia z osobistej pracy wewnętrznej będą odprawiały siostry w południe, natomiast ogólny - wieczorem. Systematyczne kontrolowanie swojego sumienia ułatwi siostrom poznawanie swoich braków, a szczery żal przyczyni się do ożywienia łączności z Bogiem, której to wymaga konsekracja osoby i złożona profesja.

107. Każda siostra odprawi co roku rekolekcje trwające sześć pełnych dni. Zazwyczaj są one organizowane wspólnotowe, dla pewnej części sióstr, którym przewodniczy zaproszony kapłan. Dla słusznej racji może Przełożona generalna pozwolić siostrze na indywidualne odprawienie tych świętych ćwiczeń. Miejsce i czas odprawienia rekolekcji ustala Przełożona generalna. Czas rekolekcji niech wykorzystają siostry na pogłębienie przyjaźni z Bogiem, ożywienie duchowe i wzrost gorliwości, a także na wyrównanie braków życia wspólnego przez wewnętrzną skruchę, wzajemne przeproszenie się i naprawienie błędów.

108. Ponadto niech siostry wiernie praktykują dzień skupienia miesięcznego - czyli jednodniowe rekolekcje - aby wciąż odnawiać się w duchu i w prawdzie. Podczas dnia skupienia siostry skontrolują swoje życie wewnętrzne i podejmą odpowiednie postanowienia. Obowiązuje ścisłe milczenie.

109. Stały termin miesięcznego dnia skupienia określi każdego roku kapituła domowa, odbyta na początku roku katechetycznego, uwzględniając zakres obowiązków poszczególnych sióstr. O każdej zmianie terminu dnia skupienia może zadecydować z bardzo ważnych przyczyn przełożona domowa, po uprzednim wysłuchaniu zdania wszystkich sióstr.

110. Wspólne ćwiczenia duchowne zaczyna -i przewodniczy im - przełożona domu lub jej zastępczyni, a gdy obie są nieobecne, następna siostra według wieku profesji. W Domu generalnym przewodniczy Przełożona wyższa lub przełożona domu. Jeżeli nie ma sióstr, którym przysługuje przewodniczenie z racji pełnionego urzędu, wówczas przewodniczy wspólnym ćwiczeniom, siostra najstarsza profesją.

111. Na wspólne ćwiczenia duchowne siostry przychodzą punktualnie zachowując skupienie i należną powagę. Przełożona nie powinna łatwo zwalniać sióstr z tych ćwiczeń, ale te które z ważnych przyczyn nie mogą uczestniczyć we wspólnych modlitwach, uzupełnią j e indywidualnie w dowolnym czasie.

112. Wspólnota domowa, do której należała zmarła siostra ofiaruje w jej intencji liturgiczną modlitwę dnia za zmarłych i odmówi cały różaniec. Przełożona domu postara się o odprawienie za zmarłą trzech Mszy świętych.

113. Po otrzymaniu wiadomości o śmierci współ-siostry, siostry w całym Zgromadzeniu, odmówią liturgiczną modlitwę dnia za zmarłych i cały różaniec oraz będą uczestniczyć we Mszy świętej ofiarowanej za zmarłą. Przełożona generalna postara się, aby zostało odprawionych 30. Mszy świętych („gregorianka").

114. Za zmarłą Przełożoną generalną - aktualną i byłą - oraz za zmarłe aktualne członkinie Zarządu generalnego, poszczególne domy całego Zgromadzenia postarają się o odprawienie jednej Mszy świętej. Inne modlitwy należy dopełnić jak za każdą zmarłą siostrę.

115. Raz w roku, w listopadzie, przełożona domowa zamówi Mszę świętą za wszystkie zmarłe siostry Zgromadzenia. Poza tym Msza święta w tej intencji będzie odprawiana podczas dorocznych rekolekcji i wszystkie rekolektantki będą pamiętać o zmarłych Córkach św. Franciszka w modlitwach indywidualnych. Nadto o zmarłych współsiostrach pamiętamy codziennie podczas modlitw południowych i w każdą rocznicę śmierci (pomocną tu będzie założona w każdym domu „Książka zmarłych").

116. Po wyborach Zarządu generalnego będzie odprawiona Msza święta za zmarłe siostry, a w całym Zgromadzeniu, będą siostry uczestniczyły we Mszy świętej w tej intencji. Po uroczystości Wszystkich Świętych (3 listopada) odmówimy liturgiczną modlitwę dnia za zmarłych i ofiarujemy Mszę świętą za zmarłych członków zakonów franciszkańskich. Dom generalny postara się o odprawienie Mszy świętej w tej intencji.

117. Po śmierci Ojca Świętego każdy dom Zgromadzenia postara się o odprawienie jednej Mszy świętej i wszystkie siostry odprawią nabożeństwo Drogi Krzyżowej w tej intencji. Takie same modlitwy powinny być odprawione za zmarłego biskupa diecezji, ale tylko w domach na terenie tej diecezji. Za zmarłego kapelana zostanie odprawiona jedna Msza święta i odmówią siostry cały różaniec.

118. Po otrzymaniu wiadomości o śmierci rodziców lub rodzeństwa siostry dom, do którego siostra należy, postara się o odprawienie Mszy świętej. Ponadto, w miesiącu listopadzie każdy dom zamówi Mszę świętą za zmarłych z rodzin sióstr. Przełożona generalna postara się, aby raz w roku została odprawiona Msza święta w intencji zmarłych dobrodziejów Zgromadzenia.

Rozdział IV

ŻYCIE POKUTY

119. W Zgromadzeniu Córek św. Franciszka dniami i okresami pokutnymi są poszczególne piątki i środy całego roku i czas Wielkiego Postu. Zgodnie z ogólnymi

wymaganiami Kościoła, niech siostry modlą się w tym czasie w sposób szczególny, wykonują uczynki pobożności i miłości oraz podejmują akty umartwienia siebie. Adwent niech będzie czasem większego skupienia i modlitewnego oczekiwania z Maryją na przyjście Zbawiciela, a Wielki Post - wzmożonej pokuty w zjednoczeniu z cierpiącym Chrystusem.

120. Wstrzemięźliwość od spożywania mięsa należy zachowywać we wszystkie piątki i środy całego roku chyba, że w danym dniu przypada uroczystość liturgiczna. Siostry nigdy nie będą używały napojów alkoholowych; wyjątkiem jednak tu może być wino lub piwo w krajach, w których napoje te są powszechnie używane do posiłków.

121. Natomiast wstrzemięźliwość i post (post ścisły) - oprócz dni nakazanych przez Kościół - zachowujemy w wigilie uroczystości patronalnych Zgromadzenia, tj. przed Uroczystościami: Najświętszego Serca Pana Jezusa, Niepokalanego Poczęcia NMP, św. Józefa i św. Franciszka, a także w kwartalne dni pokuty. W te dni jeden z posiłków stanowić będzie chleb i woda, a oszczędności uzyskane przez post zostaną przeznaczone na potrzeby ubogich.

122. Siostry podróżujące i przebywające poza domem Zgromadzenia nie są zobowiązane do zachowania postów i wstrzemięźliwości nakazanych przez prawo własne Zgromadzenia. W poszczególnych przypadkach i dla słusznej przyczyny, przełożone mogą dyspensować siostry od tychże postów i wstrzemięźliwości.

123. W duchu pokuty i wynagrodzenia siostry powstrzymają się od rekreacji w Środę Popielcową, Triduum Paschalne i wigilie świąt patronalnych Zgromadzenia oraz kwartalne dni pokuty.

124. Kwartalne dni pokuty w naszym Zgromadzeniu przypadają na każdy 5. dzień miesiąca: stycznia, kwietnia, lipca i października. Jeżeli piątego wypada niedziela, to dzień pokuty należy przenieść na poprzedzający ją piątek. Tego dnia - oprócz ścisłego postu - zalecane jest całodobowe wystawienie Najświętszego Sakramentu, a w małych wspólnotach adoracja Najświętszego Sakramentu - jedną godzinę w dzień, albo w nocy.

125. Mogą siostry podejmować dodatkowe umartwienia zewnętrzne tak jednak, by nie szkodziły one zdrowiu, nie przeszkadzały w wypełnianiu obowiązków i nie zakłócały życia wspólnotowego. Na większe umartwienia powinny mieć pozwolenie przełożonej.

CZĘŚĆ TRZECIA

STRUKTURA ORGANIZACYJNO-PRAWNA ZGROMADZENIA

Rozdział I

STYL RZĄDZENIA

126. Te Córki św. Franciszka, które Bóg wezwał do sprawowania zadań przełożeńskich we wspólnocie, same posłuszne Kościołowi, Konstytucjom i wyższym zwierzchnikom, mają pomagać podwładnym w wiernym wypełnianiu powołania i troszczyć się, aby ich posłuszeństwo było dobrowolne.

127. Władza w Zgromadzeniu jest służbą sprawowaną odpowiedzialnie, w duchu siostrzanej miłości i prawdziwej troski o wspólne dobro. Przełożone niech starają się okazywać współsiostrom dobroć, łagodność i wyrozumienie. Niech jednak nie zaniedbują upomnień i pouczeń oraz nie uchylają się od okazania dezaprobaty - jeśli postępowanie którejś siostry tego wymaga - bo powołane są do sprawowania w imieniu Boga pieczy nad szczerym dobrem poszczególnych sióstr i wspólnot.

128. Administracja w Zgromadzeniu Córek św. Franciszka, dotycząca zarówno rzeczy, jak też dzieł i osób, powinna odpowiadać naturze i celom Zgromadzenia tak, by członkinie mogły się uświęcić i dać dobre świadectwo o Kościele przed światem. Siostry sprawujące urzędy niech pamiętają, że od sposobu zarządzania w dużej mierze zależy spokój i porządek działań poszczególnych wspólnot i całego Zgromadzenia. Prawidłowe zarządzanie jest niezbędne do życia duchowego oraz owocnego i skutecznego prowadzenia dzieł apostolskich.

129. Córki św. Franciszka zjednoczone siostrzaną miłością pod władzą swych przełożonych tworzyć będą jedną rodzinę, w której sam Bóg będzie królował przez miłość. Przełożone świadome, iż dobro Zgromadzenia stanowią same siostry, ich osobowa wartość i świętość, szukać będą woli Bożej i dla jej poznawania będą współpracowały ze swoimi radnymi i chętnie wysłuchiwały zdania innych sióstr.

130. Zasięganie rady u sióstr w sprawach większej wagi, jak i wszelkie konsultacje, wymiana poglądów i rewizje życia powinno służyć zjednoczeniu serc, odnajdywaniu woli Bożej oraz wdrażaniu członkiń do odpowiedzialności za dobro wspólne. Poszukiwanie woli Bożej w szczerym dialogu wspólnotowym i szeroki udział sióstr w podejmowaniu decyzji nie narusza w niczym prawa przełożonych do ostatecznych rozstrzygnięć.

131. Podwładne zaś, wszystkich szczebli i funkcji, winne starać się o posłuszeństwo szczere i radosne. Uległe przełożonym i Konstytucjom - nie zadowalając się tylko słuchaniem rozkazów - niech stosują się do życzeń i dążą do tego, by świadczyć je z wewnętrzną zgodą, ochotnie i wiernie, świadome iż Bóg oczekuje, że wszystko, co osoba zakonna dla Niego czyni, płynąć będzie z serca. W wykonywaniu poleceń nie będą miały innych intencji, jak tylko te, by godnie odpowiedzieć miłości Boga, który je wybrał, by swoim posłuszeństwem wspierały innych w uznaniu chrześcijańskiego porządku świata oraz upraszały pokój i jedność dla całej wspólnoty ludzkiej.

Rozdział II

KAPITUŁA GENERALNA

132. Wszystkie siostry powinny mieć swój udział w Kapitule generalnej przez wzmożoną modlitwę i nadsyłanie w określonym czasie swoich życzeń i sugestii związanych z aktualnymi potrzebami Zgromadzenia, poszczególnych domów i sióstr.

133. Wybór delegatek na Kapitułę generalną odbywa się w sposób następujący:

a) Przełożona generalna, po ogłoszeniu Kapituły generalnej, ustala liczbę delegatek (jedna delegatka na sześć profesek wieczystych i jeśli końcówka wynosi więcej niż trzy siostry, dodaje się jeszcze jedną siostrę) i zarządza wybory. Przesyłając profeskom wieczystym listę wieczystek posiadających bierne prawo wyborcze, wskazuje konkretną liczbę delegatek do wybrania oraz określa czas odesłania listy;

b) każda profeska wieczysta uprawniona do głosowania po otrzymaniu listy profesek wieczystych wybierze (przez podkreślenie) wskazaną przez Przełożoną generalną liczbę delegatek i w oznaczonym terminie odeśle listę Przełożonej generalnej. Głos, w którym podkreślono zbyt dużą liczbę delegatek jest nieważny.

134. Podliczenia głosów dokona Komisja skrutacyjna, którą powołuje Zarząd Zgromadzenia. Komisja liczy trzy siostry - profeski wieczyste, z których jedna jest z grona Rady i pełni zadanie Przewodniczącej tej Komisji. Czas i miejsce posiedzenia Komisji skrutacyjnej oznaczy Przełożona generalna. Siostry, które otrzymały większość głosów zostają delegatkami, a trzy kolejne - zastępczyniami. Urzędowego stwierdzenia wyboru delegatek należy dokonać protokolarnie i w następujący sposób:

a) najpierw należy sprawdzić ilość kopert i ustalić ile sióstr oddało głos;

b) następnie otworzyć koperty i wyjąć listy z głosami;

c) potem następuje sprawdzanie ważności głosów i obliczanie ile głosów otrzymały poszczególne siostry;

d) sporządzić listę sióstr wieczystek według liczby otrzymanych głosów z jednoczesnym zaznaczeniem tej liczby przy każdym nazwisku;

e) sporządzić protokół z dokonanych czynności i przekazać go Przełożonej generalnej.

135. Komisja skrutacyjna, wynik wyboru delegatek przekazuje Przełożonej generalnej, która ogłasza go w całym Zgromadzeniu. Każda wspólnota domowa otrzyma listę wieczystek sporządzoną według liczby otrzymanych głosów oraz listę delegatek na Kapitułę. Lista delegatek powinna zawierać kolejno i z zaznaczeniem sposobu ustanowienia: delegatki z urzędu, delegatki z wyboru i minimum trzy zastępczynie delegatek z wyboru.

136. Kapituła, na wniosek Przełożonej generalnej, może wezwać na Kapitułę generalną siostry nie wchodzące w skład Kapituły ani z urzędu, ani z wyboru, które będą służyły Kapitule radą i pomocą. Siostry te nie uczestniczą w aktach głosowania. Kapituła ma również prawo wezwać na swoje obrady osoby spoza Zgromadzenia w charakterze doradcy prawnego.

137. Po otwarciu Kapituły, pod przewodnictwem Przełożonej generalnej, przystępuje się do wyboru Przewodniczącej wyborów Przełożonej generalnej i dwóch skrutatorek spośród członkiń Kapituły. Następnie wybiera się, składającą się z trzech sióstr, Komisję rewizyjną, która zbada sprawozdania o stanie majątkowym Zgromadzenia i Komisję wniosków złożoną z trzech sióstr. W głosowaniach tych wystarcza względna większość głosów, a głosuje się raz, osobno na każdą członkinię. Skrutatorkami tu są dwie członkinie Kapituły najmłodsze powołaniem. Skrutatorki wybrane złożą przysięgę, że sumiennie będą pełnić swe obowiązki i o czynnościach wyborczych zachowają tajemnicę nawet po wyborach. Do zachowania tajemnicy o przebiegu Kapituły zobowiązane są także wszystkie jej członkinie.

138. Do Komisji rewizyjnej nie mogą być wybrane siostry, które brały udział w sporządzaniu sprawozdania o stanie majątkowym. Komisja rewizyjna zbada zarówno sprawozdanie, jak i księgi przychodów oraz rozchodów. Przed wyborami nowej Przełożonej generalnej Komisja złoży Kapitule sprawozdanie.

139. W dniu wyborów Przełożonej generalnej, jako bezpośrednie przygotowanie do tej czynności, zostanie odprawiona Msza Święta o Duchu Świętym (jeśli przepisy liturgiczne zezwalają na to) i odśpiewany hymn "Veni Creator" celem uproszenia u Boga wyborów zgodnych z Jego wolą. Natomiast po dokonaniu wyborów siostry udadzą się do kaplicy i odśpiewają dziękczynne „Te Deum".

140. Nowowybrana Przełożona generalna składa przysięgę, że wiernie wypełni powierzony jej urząd, a wszystkie siostry oddadzą jej wyrazy uległości i szacunku.

141. Jeżeli pojawią się problemy wymagające opracowania, a nie mogą czekać na swoje rozstrzygnięcie do następnej Kapituły generalnej, to Kapituła może upoważnić Przełożoną generalną, aby -w oparciu o przeprowadzone konsultacje i po dalszym opracowaniu - podjęła za ugodą swej Rady stosowne decyzje i wprowadziła je w życie. Kapituła generalna, powierzając Przełożonej generalnej i jej Radzie, powzięcie odpowiednich decyzji w sprawach wielkiej wagi, może dołączyć warunki, pod jakimi ma wprowadzić je w życie.

Rozdział III

PRZEŁOŻONE I ICH RADY

142. Mianowanie przełożonych domowych, a także powoływanie sióstr na różne stanowiska i powierzanie im ważniejszych zadań oraz kierowanie na specjalistyczne studia powinno być poprzedzone odpowiednimi konsultacjami, aby kompetentna władza Zgromadzenia mogła poznać postulaty i opinie sióstr odnośnie tychże stanowisk i wysuwanych kandydatek. Powierzenie urzędu powinno być dokonane na piśmie.

143. Wszystkie rozporządzenia, nie wyłączając tych, do których potrzebna jest zgoda Radnych wyrażona w tajnym głosowaniu, Przełożona generalna wydaje we własnym imieniu.

144. Przełożonej generalnej, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego i Konstytucji Zgromadzenia, przysługuje prawo dyspensowania na określony czas domów lub poszczególnych sióstr od przepisu dyscyplinarnego Konstytucji, wskazań niniejszego Dyrektorium lub zarządzeń Kapituły generalnej.

145. Po zakończeniu trwania urzędu przełożonej domowej powinna nastąpić przynajmniej jednoroczna przerwa. Ustępujące przełożone nie powinny pozostawać w domu, w którym pełniły swój urząd.

146. Przekazywanie urzędu przełożonej domowej powinno odbywać się wobec Przełożonej generalnej lub siostry przez nią delegowanej, która ma też obowiązek sporządzenia protokołu zdawczo -odbiorczego z przebiegu czynności. Wszystkie siostry przekazują obowiązki swym następczyniom w obecności przełożonej domu lub jej zastępczyni. Każda przełożona oraz siostra ustępująca ze swego stanowiska pracy lub urzędu powinna przekazać swej następczyni wszystkie potrzebne informacje.

147. W czasie krótkiej nieobecności przełożonej, zastępczyni nie powinna podejmować ważnych decyzji. Gdyby jednak okoliczności wymagały od niej bezzwłocznego działania, podejmie konieczną decyzję po uprzednim zasięgnięciu zdania radnych.

148. Przy zakładaniu lub znoszeniu domu zakonnego powinien być sporządzony odpowiedni dokument, który będzie przechowywany w archiwum Zgromadzenia. Domu zakonnego nie należy zakładać, jeśli nie można przeznaczyć tam przynajmniej trzech sióstr. Należy też zbadać, czy będzie można odpowiednio zaradzić potrzebom sióstr, nie tylko odnośnie mieszkania i utrzymania, ale także co do realizacji ślubowanych rad ewangelicznych zgodnie z celami i naturą Zgromadzenia.

149. Siostrom Radnym generalnym nie powinny być powierzane inne urzędy, które przeszkadzałyby im we właściwym wypełnianiu urzędu Radnych. Siostry Radne

będą starały się rzetelnie przemyśleć każdą sprawę. Jeśli z braku koniecznego rozeznania w danej sprawie nie będą mogły wypowiedzieć swej opinii od razu, niech proszą o odpowiedni czas, by po głębszym zastanowieniu się dać zgodną z sumieniem opinię. Każda z sióstr Radnych powinna zachować swobodę sądu, wystrzegać się uprzedzeń i stronniczości. Dla dobra sprawy i spokoju sumienia niech z miłością wypowiada to, co myśli. Jeśli jakieś postanowienie zostało przegłosowane i zapadła decyzja, wszystkie radne, także te, które były przeciwnego zdania, powinny dołożyć starań, aby ułatwić wykonanie tego, co zostało postanowione w sposób zgodny z prawem.

150. Do najważniejszych spraw Zgromadzenia podejmowanych na sesjach Rady generalnej należą:

a) powoływanie Komisji przedkapitulnej, ustalanie daty, miejsca, głównych zadań Kapituły generalnej;

b) erekcje nowych domów i znoszenie istniejących placówek;

c) mianowanie przełożonych domowych i powoływanie nowych urzędniczek, jeżeli zajdzie taka potrzeba;

d) powoływanie nowych organizmów i komisji w ważnych dziedzinach życia Zgromadzenia;

e) analizowanie i zatwierdzanie sprawozdań finansowych;

f) przyjmowanie i dopuszczanie kandydatek do poszczególnych stopni formacji;

g) wydalanie ze Zgromadzenia sióstr po profesji czasowej, orzekanie o przyczynach wydalenia profeski po ślubach wieczystych;

h) udzielanie dyspens i pozwoleń dla słusznych przyczyn przewidzianych w prawie;

i) omawianie ważnych wspólnotowych i apostolskich bieżących spraw Zgromadzenia.

151. Celem omówienia aktualnych spraw całego Zgromadzenia i poszczególnych domów, Przełożona generalna zwoła na walne zebranie, wszystkie przełożone i urzędniczki Zgromadzenia. Zjazdy te, według jej uznania i stosownie do potrzeb, będą odbywały się, co jakiś czas, nie rzadziej jednak niż raz w roku. Należy je starannie przygotowywać, by przynosiły rzeczywisty pożytek.

152. Spotkanie Przełożonej generalnej z przełożonymi wspólnot domowych powinno służyć także:

a) przekazywaniu zarządzeń władz kościelnych odnoszących się do życia zakonnego;

b) przypominaniu o postanowieniach kapituły i zarządzeniach Przełożonej generalnej;

c) pouczaniu przełożonych o ich obowiązkach według wymogów prawa powszechnego i własnego;

d) zachęcaniu do gorliwości i ciągłej troski o wierność charyzmatowi Zgromadzenia

e) oraz uwrażliwianiu przełożonych na ich odpowiedzialność za poziom duchowy życia w powierzonych im wspólnotach.

153. W zarządzaniu dobrami darowanymi lub zapisanymi członkini Zgromadzenia, albo wspólnocie - na rzecz kultu Bożego, albo cele dobroczynne -należy kierować się przepisami prawa kościelnego (kanony 1301 i nn). Natomiast w sprawach budowy, remontu, sprzedaży, kupna, zamiany przyjęcia darowizny oraz w sprawach spadkowych, decyzję podejmuje Przełożona generalna za zgodą swojej Rady. Decyzja powinna być wydana na piśmie i spełniać wymogi, jakie danemu aktowi stawia się w porządku prawa cywilnego.

Rozdział IV

WSPÓLNOTA DOMOWA

154. Wspólnotę domową Córek św. Franciszka tworzą przynajmniej trzy siostry mieszkające w domu erygowanym przez Przełożoną generalną zgodnie z przepisami prawa pozostające pod władzą przełożonej domowej ustanowionej zgodnie z wymogami zawartymi w Konstytucjach. Wspólnota ta ma do wypełnienia określoną misję według dzieł apostolskich Zgromadzenia.

155. Animatorką życia zakonnego każdej wspólnoty jest przełożona domowa, która powinna posiadać przymioty określone w prawie powszechnym i Konstytucjach. Jej podstawowym obowiązkiem jest rozwijanie życia duchowego, wspólnotowego i apostolskiego. Niech troszczy się o poziom duchowy i byt materialny podwładnych oraz zachęca siostry - przede wszystkim przykładem własnej gorliwości - do ciągłej pracy nad sobą i gorliwego wypełniania zleconych wspólnocie zadań apostolskich.

156. W zarządzaniu domem pomaga przełożonej zastępczyni. Obowiązkiem zastępczyni jest niesienie pomocy przełożonej we wszystkich pracach związanych z prowadzeniem domu oraz zastępowanie jej w razie nieobecności lub przeszkody w pełnieniu urzędu. Obowiązek ten wypełnia zgodnie z przepisami Konstytucji, Dyrektorium i intencjami przełożonej.

157. W domach gdzie przebywa przynajmniej sześć sióstr profesek po ślubach wieczystych, przełożona domowa jest wspomagana przez radę domową ustanowioną według art. 239 Konstytucji. Obowiązkiem sióstr, radnych jest wspieranie przełożonej w kierowaniu domem. Przełożona nie powinna załatwiać ważniejszych spraw bez porozumienia się ze swoimi radnymi. W mniejszych wspólnotach funkcję rady powinny spełniać zebrania całej wspólnoty.

158. Zebrania rady domowej odbywać się będą w zależności od potrzeb danej wspólnoty. Przełożona domu powinna konsultować się z radnymi przy podejmowaniu ważniejszych decyzji. Niech zasięga opinii radnych szczególnie w sprawach odnoszących się do karności zakonnej, środków zmierzających do

ożywienia gorliwości i ducha zakonnego wspólnoty, materialnego stanu domu oraz owocniejszego apostolatu, jak też do sposobów usuwania nadużyć i braków.

159. Przełożona domu korzystając z pomocy członkiń zarządu sporządzi raz w roku, a następnie przedstawi Przełożonej generalnej, sprawozdanie dotyczące karności zakonnej, stanu materialnego domu i wykonanych prac.

160. W każdym domu Zgromadzenia powinna być prowadzona:

a) księga personalna sióstr, w której znajdować się będą adresy rodziny i bliskich sióstr;

b) książka rachunkowa;

c) książka inwentarzowa;

d) księga sprawozdań z posiedzeń rady domowej;

e) kronika domu.

Należy przechowywać również akta i dokumenty związane z istnieniem domu, działalnością i życiem sióstr, zarządzenia władz kościelnych i zakonnych, a także odpowiednie państwowe, szczególnie z dziedziny prawa wyznaniowego oraz księgi i pisma pamiątkowe, albumy ze zdjęciami związanymi z życiem domu i działalnością apostolską sióstr. W każdym domu powinna też być Księga zmarłych i Kalendarz imienin sióstr, co znacznie ułatwi modlitewną pamięć wspólnoty o zmarłych i uroczystujących współsiostrach.